Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite:

Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316

email: info@tapiolary.com

2.1.2019

Maa- ja metsätalousvaliokunta

MmV@eduskunta.fi

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi riistavahinkolain muuttamisesta HE 263/2018 vp / Asiantuntijapyyntö

Luonnonsuojeluliitto Tapiola (jäljempänä Liitto) kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa lausuntopyynnöstä ja toteaa esityksestä seuraavaa:

Yleistä

Liitto pitää lakimuutosta tarpeellisena ja näkee välttämättömäksi korvausmenettelyjen selkiyttämisen etenkin porovahinkojen osalta. Liitto on antanut maa- ja metsätalousministeriölle 4.10.2017 päivätyn toimenpide-ehdotuksen porovahinkojen ja muiden suden aiheuttamien vahinkojen eriyttämisestä Suomen susikannan hoitosuunnitelman 2015 mukaisesti. Nyt käsillä oleva lakimuutos noudattelee toimenpide-ehdotukseen nähden sudenhoitosuunnitelman (2015) mukaista linjausta petovahinkojen korvausten saattamisesta yhdenvertaisiksi.

Liitto on lisäksi kiinnittänyt huomiota valiokunnan kirjanneen esitykseensä Euroopan komission[1] linjaaman

[1] https://ec.europa.eu/info/news/amendments-state-aid-guidelines-agriculture-sector-better-address-damages-caused-wolves-and-other-protected-animals-2018-nov-08_en

uuden korvauskäytännön suurpetovahinkoja koskien. Ilmoitus on annettu Euroopan Unionin virallisessa lehdessä 9.11.2018[2]. Tässä kohtaa Liitto muistuttaa valiokuntaa mahdollisuudesta laajentaa ennaltaehkäiseviä käytäntöjä myös ei-tuotannollisten investointitukien suhteen, vaikka se ei nyt kyseessä olevaan lakiesitykseen kuulukaan. Komissiolta saamamme vastauksen mukaan nimenomaisesti suurpetojen aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyyn olisi nyt käytettävissä enemmän resursseja.

Liitto korostaa petovahinkojen ennaltaehkäisyn käytänteiden laajamittaista toimeenpanoa. Varsinais-Suomesta tästä on hyviä kokemuksia liittyen Suomen riistakeskuksen ja SLL:n Varsinais-Suomen piirin yhteiseen SusiAita-hankeeseen 2016[3].

Porovahinkojen ilmoittaminen

Mauri Niemisen loppuraportin 2016[4] mukaan:

- Kaikissa paliskunnissa poromiehet eivät käyttäneet maastossa liikkuessaan heille toimitettuja GPS-laitteita.

- Petovahingon tapahtumispäivästä tarkastukseen kului siten keskimäärin 12 vuorokautta eli lähes kaksi viikkoa. Enimmillään aikaa tarkastukseen kului jo 20 vuorokautta, lähes kolme viikkoa, jopa reilu kuukausi.

- 2008-2016 ilmoitettuja porovahinkoja oli 15 246. Näistä alle 7% (1025) tarkastettiin.

- Tarkastetuista vahingoista lähes kolmannes hylättiin.

Raportin mukaan poronhoitoalueen tarkastuskäytännöt poikkeavat merkittävästi muun Suomen käytännöistä. Tätä ei voida pitää yhdenvertaisena menettelynä, vaikka porotalouden erityispiirteet huomioitaisiinkin. Siten esitetty ilmoitusmenettelyn muutos tulee tarpeeseen. Vahingot on pystyttävä jotenkin todentamaan ja kuvatallenne, sekä vahingon paikannus koordinaatein ovat hyviä käytänteitä varmentamaan ilmoitettuja vahinkoja. Ilmoituksen tekijän tulee saada riittävä ohjeistus ja lisäksi tulee voida varmentaa, ettei samaa tallennetta käytetä useaan kertaan.

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018XC1109(04)&from=EN
[3] https://web.sll.fi/varsinais-suomi/toiminta/susiaitahanke/hankkeen-tulokset
[4] Nieminen Mauri: Petovahingot poronhoitoalueen pohjoisosan paliskunnissa vuosina 2008-2016, Luonnonvarakeskus 2016

Lisäksi Liitto edellyttää, että tarkastuksia tullaan käytännössä tehostamaan merkittävästi. Vahinkojen tarkastusprosentti tulee olla 70-90% luokkaa. Tähän tulee ministeriön taata riittävät ja asianmukaiset resurssit.

MTK ja MTK-Lappi esittivät muun muassa raatokeräilystä syntyvien kustannusten, aitojen rakentamiseen ja suojauksen ylläpitoon liittyvien työkustannusten lisäämistä maksettaviin vahingonkorvauksiin. Tähän on käytettävissä Liiton edellä esittämä EU:n linjauksen mukainen ennaltaehkäiseviin toimiin tarkoitettu tuki ja onkin tarkasteltava, onko ei-tuotannollisiin investointitukiin liittyvä menettely jotenkin käytettävissä ja hyödynnettävissä tältä osin.

Vahinkoilmoituksen tekemiselle vahingon havaitsemisesta olisi hyvä säätää takaraja. Nyt takaraja olisi tulossa vain korvaushakemukselle.

Vahingot poronhoitoalueen ulkopuolella

Käytännön näkökulmasta, tulee vahinkotarkastuksissa huomioida myös poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen osalta petoaitojen asianmukainen kunto ja toimivuus. Mikäli samalla tilalla tapahtuu useita petovahinkoja, tulee ottaa harkittavaksi myös ennaltaehkäisevien toimien käyttö edellytyksenä korvauksien saamiselle.

Vahingonkorvauksessa tulee noudattaa sitä linjaa, mikä on kulloinkin korvattavana olevan omaisuuden käypä arvo, oli kyseessä sitten nauta, koira tai heinäpaali. Käypä hinta on tasapuolinen korvauskäytäntö, eikä siinä lasketa hintaa emotionaaliselle haitalle tai oletetulle käyttöarvon menetykselle. Immateriaalinen odotusarvo ei ole relevantti korvausperuste valtion korvaamalle vahingolle. Tähän on olemassa yksityisiä vakuutuksia.

Lisäksi Liitto pitää tärkeänä, että vahinkotarkastajien riittävästä asiantuntemuksesta ja koulutuksesta huolehditaan.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola

Sari Kantinkoski, sihteeri

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry
rek.nro 215.877
Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO
gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com